

USAs usannsynlige presidentkandidat.

Sosialisten Bernie Sanders:

Kan en 73 år gammel jøde, født av polske innvandrere, vokst opp under enkle kår og som vil innføre sosialdemokrati etter skandinavisk modell, ha sjanse til å bli USAs neste president?

Nei, sier ekspertene.

Ja, sier millioner av amerikanere som samles i antall som forbauser selv de mest skeptiske.

LINDA MAY KALLESTEIN
Frilansjournalist og manusforfatter

«Demokratisk sosialist».

«Vi trenger en politisk revolusjon», tordner Bernie Sanders til titusener av begeistrede tilhengere i møte etter møte på kryss og tvers av USA.

Bernie Sanders, den uavhengige senatoren som knapt noen har hørt om før, utfordrer nå demokratenes foreløpige favoritt, Hillary Clinton, om å bli partiets presidentkandidat.

Det mest oppsiktsvekkende ved Sanders er at han kaller seg en sosialdemokrat i et land som er ekstremt skeptisk til alt som kan assosieres med sosialisme.

Da Sanders forkynte sitt kandidatur, spurte en vantro reporter i ABC News om Sanders virkelig trodde at en som kaller seg sosialist kunne bli USAs president.

«Så lenge vi vet hva demokratisk sosialisme er», svarte Sanders.

Han understreket at sosialdemokratiske land som Danmark, Norge og Sve- rige i høyeste grad er demokratiske og har større valgdeltagelse enn USA. Han trakk også frem velferdsgodene, høy levestandard og et sterkt fokus på miljøvern som selvsagte egenskaper i skandi- naviske land.

«Hva er galt med mer økonomisk likhet? Hva er galt når deres middelklasse er sterkere enn vår?» spør Sanders retorisk.

Kaller USA et oligarki. Sanders kritiserer høylytt de aller rikeste i USA, som han mener er en trussel mot demokratiet. Han har gått så langt som til å kalle USA for et oligarki, hvor få mektige og rike i realiteten styrer.

Sitt lange politiske liv og mange meriter til tross, ingen trodde i starten at Bernie Sanders ville hatt en sjanse til å tilrane seg presidentkandidaturet fra Clinton. Ryktene vil ha det til at ikke engang Sanders selv virkelig trodde på det.

«Det blir spekulert over om hans egentlige motivasjon kun var å påvirke debatten og å tvinge Hillary til venstre. Dette har han lyktes med», sier Hilmar Langhelle Mjelde, førsteamanuensis II på Institutt for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen.

Mjelde er blant dem som mener at Sanders ikke har mulighet til å konkurrere ut Clinton fordi han mangler et sterkt profesjonelt organisatorisk apparat og har ikke nok økonomiske ressurser. Han får støtte i sitt syn fra amerikanske eksperter. Professor Christopher Lanimar ved Universitetet i Iowa mener at om Sanders mot formodning skulle vinne primærvalgene, er hans sjanser til å vinne i et presidentvalg tilnærmet lik null.

Strider mot kjerneverdiene. Ifølge Lanimar er den største ulempen for Sanders: «At han er en selverklært 'sosialist'. Punktum.»

«Hans politikk strider mot kjerneverdiene hos de fleste velgerne i USA. Der står tanken om individuell frihet og liten offentlig regulering sterkt», påpeker Mjelde. Han mener at Sanders har et ytterliggående venstreorientert budskap som nesten er litt useriøst i en amerikansk politisk kontekst.

Sanders fremhever retten til en levelig minstelønn. Dagens minstelønn er 7,25 dollar i timen, men Sanders vil ha den opp til 15 dollar. Han vil innføre gratis høyere utdanning, styrke offentlige helsetjenester, innføre velferdsgoder som 12 ukers svangerskapspermisjon og lovfestet rett til to ukers betalt ferie. Han vil gå løs på USAs store barnefattigdom og sikre levekårene til pensjonister. Målet hans er å gjenreise middelklassen til dit

Bernie Sanders @BernieSanders · 17i
One of the major reasons why the middle class is collapsing is because of the greed, recklessness, and illegal behavior on Wall Street.

Bernie Sanders @BernieSanders · Aug 15
Today, we have 45 million people living in poverty. This campaign is about those people and our struggling middle class. #NotTheBillionaires

Fosser frem Bernie Sanders på valgkampbesøk i Marion, Iowa 16. august. I en meningsmåling foretatt mellom 7. og 10. august ledet Sanders klart foran Hillary Clinton (lite bilde lengst t.v.).

Foto: WIN MCNAMEE/ AFP/NTB SCANPIX

den var før Reagan-tiden. Dette skal Sanders finansiere ved å kutte i militærbudsjettet og ved å skattelegge den rikeste ene prosenten av befolkningen.

Drahjelp fra sosiale medier. De store mediene har heller ikke regnet med Sanders som noen seriøs trussel mot Hillary Clinton. Hans opptredener og utspill har derfor ikke fått noen vesentlig dekning i amerikansk preses eller TV. Alternative og sosiale medier har imidlertid vist stor interesse for ham. Hashtagen #FeelTheBern har tatt helt av på Twitter. Grasrotgrupper dukker opp hele tiden med Facebook-sider for å spre Sanders sitt budskap. Takket være tiltak som dette, mobiliserer han store folke- mengder på sine politiske møter.

Bare i løpet av en helg tidlig i august klarte Sanders å trekke 27 500 mennesker i Los Angeles og 28 000 i Portland, Oregon. Flere tusener måtte se langt etter en plass innendørs. Til og med i såkalte «røde» stater hvor Det republikanske partiet står meget sterkt, trekker Sanders forbløffende store folke- mengder. I juli møtte 11 000 opp for å høre ham

snakke i Arizona. I Texas stilte 8000 tilhengere og nysgjerrige. Til sammen- liggning trakk republikanernes storfavoritt Donald Trump bare 4000 i Arizona, og Hillary Clinton har ennå ikke klart å samle mer enn 5000 på noen av sine møter.

«De har kanskje pengestøtten, men vi har folkets støtte», ropte Sanders til 10 000 begeistrede mennesker i Madison, Wisconsin.

Nekter å ta imot penger fra Wall Street. Nettopp manglende pengestøtte fra de rike er en av Sanders store kjepp- hester. Han nekter å ta imot penger fra dem han mener i neste omgang vil ønske seg tjenester som takk for støtten. Dagens system er korrupt, påstår han.

«At han ikke tar imot penger fra Wall Street og pengesterke, er populært på venstresiden. Her har Clinton et troverdighetsproblem, fordi hun har nære forbindelser til pengeeliten hun nå angriper som kandidat», sier Hilmar Mjelde.

Til nå har Clinton klart å samle inn 45 millioner dollar, mot Sanders sine 15 millioner dollar. Donasjonene han mottar

kommer fra enkeltindivider som i snitt har gitt 35 dollar hver. I tillegg får han støtte fra fagforeninger, som har trykket Sanders til sitt bryst. Mange republikanske kandidater går inn for å svekke fagforeninger, mens Sanders ønsker et sterkere ansattvern og forhandlingsrom.

De etablerte mediene og skeptikerne har nylig begynt å revurdere Sanders. Hans første store seier på meningsmålin- gene kom i midten av august da Sanders slo Clinton i en meningsmåling i den viktige vippestaten New Hampshire. 37 prosent av de spurte ville ha Clinton som demokratens presidentkandidat, mens 44 prosent stemte på Sanders.

Andrew Gelman, professor ved Colum- bia University i New York, som mener Sanders egentlig ikke har noen sjanse, trekker frem hvor usikre primærvalgene er. Han mener det er for tidlig å spå hvem presidentkandidaten blir.

«De første primærvalgene begynner ikke før om noen måneder», påpeker Gelman.

«Men om Sanders vinner, vil han nok få de fleste av demokratenes stemmer i presidentvalget i 2016.»

Fagforeninger har trykket Sanders til sitt bryst. Mange republikanske kandidater går inn for å svekke fagforeninger, mens Sanders ønsker et sterkere ansattvern og forhandlingsrom.

USAs usannsynlige presidentkandidat.

4 som heier på Sanders

Paul Hallasay, New York

Jobber i forlagsbransjen

Hvorfor støtter du Bernie Sanders?

Jeg fikk såkalt «full akademisk» stipend for å studere, men selv fullstipend dekker ikke alle skolepengene til universitetet. Etter et par år måtte jeg slutte, fordi jeg rett og slett

ikke klarte å skaffe resten av pengene. Som ansatt i forlagsbransjen har jeg stort sett jobbet på midlertidige engasjementer, fordi bedriftene ikke trenger å ansette folk fast. Velferdsgodene en fast ansatt har, har jeg derfor ingen krav på. Dette er forhold Bernie Sanders vil rette opp i.

Hvor realistisk er det å få en sosialdemokrat som president?

Ingen ting av det han sier er «galskap». Mange i USA er nå sinte og frustrerte. Jeg er rett og slett forundret over at ikke flere i middelklassen tar til gatene og gjør opprør mot vårt urettferdig økonomiske system.

Hvordan viser du din støtte til Bernie Sanders?

Jeg er også komiker, og arrangerer en komediekveld på en klubb i New York 24. september. Alt vi får inn på arrangementet, skal gå til Sanders sin kampanje. Bli det vellykket, arrangerer jeg gjerne flere slike tilstelninger.

Jenni Siri, New Mexico

Uføretrygdet, kunstner

Hvorfor støtter du Bernie Sanders?

Jeg er rasende over «Citizens United» som nå gjør det mulig for hvem som helst å gi så mye de ønsker i støtte til en politisk kandidat. Mottageren trenger ikke å oppgi hvem støtten

kommer fra eller hvor mye de har støttet. På denne måten kan faktisk politikere kjøpes, til og med av andre nasjoner. Denne korrupsjonen vil Bernie Sanders ha slutt på. Ellers er Bernie Sanders en av de få som tar miljøvern på alvor.

Hvor realistisk er det å få en sosialdemokrat som president?

Folk over hele USA er helt ville etter Bernie Sanders! Utfordringen er at mange ikke skjønner hva sosialdemokrati egentlig er. Frykten og hjernevaskingen fra den kalde krigen henger igjen. Forhåpentligvis vil de yngre velgerne ikke ha disse motforestillingerne og klare å se forbi den amerikanske forutinntattheten mot sosialdemokrati.

Hvordan viser du din støtte til Bernie Sanders?

Jeg var med på å starte «Women for Bernie» på grasrotnivå. Facebook er vårt viktigste redskap så langt. De første to ukene fikk vi opp 43 grupper med representanter fra hver av disse statene. Nå er vi klare til å gå ut i gatene, banke på dørene, lage brosjyrer. Vi mobiliserer det vi kan.

Carlos Pineiro, Oregon

Fotograf

Hvorfor støtter du Bernie Sanders?

Alt han står for når det gjelder innføringen av velferdsgodene, utjevningen av økonomien og naturvern er mulig å få til. Jeg har fulgt ham siden 1990 og ser at han holder det han lover.

I vinden *Presidentkandidat Bernie Sanders vinker til kamera under et valgkamparrangement i Eldridge i Iowa, 16. august. Hashtagen #FeelTheBern har tatt av på Twitter, og på Facebook dukker det hele tiden opp grasrotsider som sprer Sanders' politiske budskap.*

Foto: JIM YOUNG, REUTERS/NTB SCANPIX

Hvor realistisk er det å få en sosialdemokrat som president?

Folk over hele USA er mer progressive enn de fleste er klar over. Homofilt ekteskap er nylig blitt lovlig i alle stater, marihuana er lovlig i flere stater og vi har en president med et «rart» navn. Takket være internett kan vi nå få vårt budskap ut. Høyrevridde medier er ikke lenger så effektive som de en gang var.

Hvordan viser du din støtte til Bernie Sanders?

Jeg er aktiv med på grasrotplan, der jeg blant annet administrerer Facebook-gruppen «Bernie Believers». Jeg var til stede på Sanders' politiske møte i Portland som trakk 28 000 mennesker. Stemningen var som under en baseballkamp på hjemmebane. Folk hylte og tok high five.

«Ray», Texas

Ingeniør

Hvorfor støtter du Bernie Sanders?

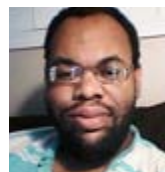
Han stemte mot krigen mot Irak i en tid da det var politisk selvmord å gå imot. Han er den eneste politikeren som snakker fornuftig. Han forstår at rasisme, krig, undertrykkelse, massefengsling og fattigdom er produkter av den samme globale sykdommen: økonomisk urettferdighet.

Hvor realistisk er det å få en sosialdemokrat som president?

Sosialismen eksisterer allerede hos oss. Hvis du truer med å ta bort Medicare, vil du bli kjeppjaget ut av byen! Obama har ryddet vei for Sanders. Mange var skeptiske til hans reformer, men verden har ikke gått under når disse er blitt en realitet.

Hvordan viser du din støtte til Bernie Sanders?

Jeg følte jeg måtte gjøre noe. Jeg startet derfor å legge ut videoer på min YouTube-kanal «3star2nr». Jeg ville skape en folkebevegelse hvor så mange som mulig teppelegger sosiale medier med Sanders' politiske budskap, som en måte å oppveie at han ikke lar seg bestikke av pengesterke interesser.

..... fakta

Bernie Sanders

- » Presidentkandidat for Det demokratiske partiet i USA til valget i 2016.
- » Forkjemper for utjevning av sosiale og økonomiske goder og en sterk regulering av privat næringsliv.
- » Valgt til senator for Vermont i 1990 som den første uavhengige representant i Kongressen på 40 år. Sitter nå i sin 8. termin. Siden 2000 har han vunnet med mellom 60 og 68 prosent av stemmene.
- » Tidligere ordfører av Burlington i Vermont fra 1981 til 1989 som uavhengig kandidat. Vant første gang med bare ti stemmer.
- » Politisk aktiv i studenttiden på 1960-tallet. Ble arrestert for sin protest mot segregerte skoler i Chicago.
- » Aktiv i borgerrettighetsbevegelsen. Deltok i den berømte marsjen i Washington D.C. da Martin Luther King holdt «I have a dream»-talen.
- » Født i 1941 i Brooklyn i New York og vokste opp under enkle kår. Faren var immigrant fra Polen.

Kilder: berniesanders.com/about, democraticunderground.com/128017387

Primærvalg i USA

- » I året før et presidentvalg, erklærer kandidatene sitt kandidatur for det partiet de ønsker å stille for og setter i gang sin valgkamp.
- » I løpet av det første halve året i et valgår, avholder alle 50 statene primærvalg hvor velgerne stemmer på kandidaten de ønsker skal representere partiet i presidentvalget. Innen juni 2016 har alle statene avholdt sine primærvalg.
- » Det demokratiske partiet velger formelt sine kandidater på sitt landsmøte, som foregår i Philadelphia fra 25.–28. juli 2016.